

Beyin Felcine Bağlı Oluşan Konuşma

Bozuklukları

Beyindeki herhangi bir zedelenme nedeniyle zayıflık ve felç içeren bir durumdur. Genellikle serebral palsi (CP) gibi durumlarda görülür. Bu tarz beyin felci problemi olan çocuklar için konuşma ve dilin kazanımı oldukça zordur. Çoğunda algısal motor ve bilişsel yetersizlik bulunur. Kas gücü ve koordinasyonları da zayıftır. Bu nedenle zihinsel olarak normal gelişim gösterebilirler de kaslarını yeterince kullanamadıkları için sesleri çıkarmada zorluk çekerler.

İşitme Bozukluğuna Bağlı Oluşan

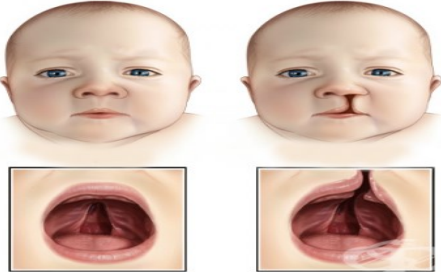
Konuşma Bozuklukları

İşitme organlarından herhangi birindeki, sesleri beyne taşıyan sinirlerdeki ya da beyinde işitmeyle ilgili bölgedeki herhangi bir motor yetersizlikten dolayı, bireyin sesleri duyamaması konuşma seslerinin öğrenilmesini de engeller. Unutulmamalıdır ki her gelişim alanının bir kritik dönemi vardır. Eğer çocukta işitme alanında bir sorun varsa konuşma kabiliyetinin çocukta gelişmesi için mutlaka erken zamanda müdahale edilmesi gerekir.

Rezonans Bozukluklarına Bağlı Dil

ve Konuşma Bozuklukları

Bu tarz bozukluklar yarık damak veya yarık dudak rahatsızlığından kaynaklanan bozukluklardır. Bu tarz rahatsızlıklar kişide sesleri doğru çıkaramamaya bağlı olarak konuşma bozukluğu ortaya çıkarır. Yarıklar cerrahi yolla düzeltililebilir ya da yapay olarak kapatılabilir. Tıbbi müdahale sonrası süreçte ise konuşma eğitimine başlanmalıdır. Ancak dudak ve damaktaki bu kusurların tedaviden sonra konuşmanın ne ölçüde düzelebileceği belirlenemez.

Bilingualizme (İki Lisanlılık) Bağlı

Konuşma Bozuklukları

İki lisanlılık (Bilingualizm), iki lisanı aynı zamanda maruz kalmayı ifade eder. İki dilin konuşulduğu ev ortamı, her iki dilin konuşmaya başlangıcında geçici gecikmeye neden olur. Fakat çocuklar genellikle 5 yaşından önce iki dili de ustaca konuşabilirler.

Dil ve Konuşma Bozukluğunun Nedenleri

Dil ve konuşma problemleri birçok nedenden dolayı görülebilir. Bu nedenleri şöyle sıralayabiliriz:

- * Konuşma organlarının yapı bozuklukları (Dudak ve damak yarıklığı, işitme düzeneği sorunları, ağız ve gırtlak yapısındaki bozukluklar, dişlerdeki yapı bozuklukları vb.)
- * Merkezi sinir sistemi bozuklukları (Beyin felci, öğrenme güçlüğü, söz yitimi vb.)
- * Nörolojik bozukluklar (parkinson hastalığı, serebral palsi, spina bifida vb.)
- * Duyusal yetersizlik (İşitme kaybı, görme kaybı)
- * Olumsuz çevre etmenleri ve taklit
- * Güdüleme, uyarım ve teşvik eksikliği
- * Travmalar (yaşanan)
- * Bilişsel bozukluklar (Zekâ geriliği, down sendromu vb.)
- * Duyusal-sosyal-psikolojik problemler ve ilgisizlik (Ciddi duygusal sosyal problemi olan anne-baba ya da çocuk, utangaçlık, dikkat çekme isteği, otizm vb.)
- * Bilingualizm (İki lisanlılık)

Velilere Öneriler

Dil ve konuşma problemi olan çocukların eğitimi esnasında ev ve okul da ona uygun dil kullanımıyla örnek olmalıdır. Ona konuşma fırsatı verilmeli, konuşurken sabırla dinlenmeli ve alay edilmemelidir. Sevgi ve ilgi göstermeli, bu konuda çocuğun yanında başkalarıyla konuşulmamalıdır. Çocuğun daha iyi anlayacağı düşünülerek onunla bebekçe konuşulmamalıdır. Ona sürekli soru sormaktan vazgeçilmeli ve soru sorulması gerektiğinde cevabı kısa ve net olan sorular sorulmalıdır. Dil ve konuşma güçlüğü çeken çocukların aile bireyleri, öğretmeni ve çevresindeki diğer bireyler onunla konuşurken dikkatle dinlemeli, göz teması kurmalıdır.

Çocuğunda dil ve konuşma bozukluğu olduğundan şüphelenen veli bu durumda önce hastanelerin Kulak, Burun, Boğaz polikliniğine uğrayıp çocuğun probleminin rezonans bozukluğundan mı (yarık damak) kaynaklandığına bakmalıdır. Bu tarz bir durumda tıbbi müdahaleler gerekebilir. Bu durum dışında çocuğa yapılacak işitme testleri ile çocuğun konuşma sorununun işitme probleminden mi kaynaklandığına bakılmalıdır. Bu tarz bir durumda tıbbi müdahaleler gerekebilir. Böyle bir durum yoksa eğer bu durumda veli dil konuşma terapistine gitmelidir.

Ayrıca hastanelerden alınan sağlık raporları ile Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde yapılan gözlem ve değerlendirme süreci ile birlikte bireye destek eğitim hizmeti de verilebilir.

Sur Rehberlik ve Araştırma Merkezi
Cami Nebi Mahallesi İnönü Caddesi Şeran Plaza Kat/5
Sur/DİYARBAKIR
Telefon :0412 224 00 06
E-posta : Surr.am.21@gmail.com

DİL KONUŞMA BOZUKLUĞU (ANTOMİCA)

Dil Konuşma Bozuklukları Alanında Bazı Terimler

- ▶ **Fonem**: ses birimidir. Harfleri temsil eder.
- ▶ **Morfem**: Bir dildeki en küçük ve anlamlı birimdir. 'at', 'tut', 'yaş' gibi...
- ▶ **Artikülasyon (Sesletim) Bozukluğu**: Artikülasyon telafüz demektir. Artikülasyon bozukluğu da sesleri doğru çıkaramamadır.
- ▶ **Afazi**: Söz veya kelime yitimidir.
- ▶ **Fonasyon**: Sesleme, sesin çıkarılması.
- ▶ **Rezonans Bozuklukları**: Ağızda ve boğazda oluşan fiziksel etmenlerden kaynaklanan bozukluktur.
- ▶ **Bilingualizm**: İki dillilik. İki dili aynı anda öğrenmeden kaynaklanan dil problemi.

SUR REHBERLİK ve ARAŞTIRMA MERKEZİ
2017-2018

Hazırlayan: Turan ÇELİK

DİL KONUŞMA BOZUKLUĞU (ANTONİCA)

İnsan sosyal bir varlıktır. Hayatının büyük bir kısmını diğer insanlarla birlikte geçirir. Birlikte olduğu insanlarla duygu, düşünce ve isteklerini paylaşmak ve onlarla bilgi alışverişi

içinde olabilmek için toplumun kullandığı dili kullanır. Konuşma insanları diğer canlılardan ayıran en önemli yeteneklerden biridir. İnsan hayatında önemli bir yer tutan ve doğal bir süreç olan konuşmada bozukluk olması bireyin toplumda büyük sorunlar yaşamasına neden olabilir.

Bu tarz bozukluklar bireyde topluma karşı geri çekilme baş gösterebilir. Dil becerileri bakımında kişi kendini ifade edemediği takdirde toplumdan bir tepki görecekmüş düşüncesine girip hiç konuşmayabilir. Buna örnek olarak konuşma akışı bozukluğu (kekemelik) olan çocuklar belirli sesleri çıkaramadığı takdirde ailesinden o sesleri çıkarması için bir baskı görebilir. Akran gruplarında ise alaycı bir tepkiyle karşılaşabilir. Bu tarz durumlarda kişide genel olarak iki durum baş gösterir. Öncelikle birey kaçınma davranışı gösterip konuşmayabilir. Bir diğeri ise kişi o sesleri çıkarmaktan kaçınıp eksik cümleler çıkarabilir. Bu durumlarda eğer durumu yaşayan kişi çocuk ise ebeveyn öncelikle çocuğa karşı nasıl yaklaşması gerektiğini bilmeli daha sonra da tanı ve tedavi sürecinde nasıl bir yol izlemesi gerektiğini bilmelidir.

Genişleyen arkadaş çevresi kelime hazinesinin gelişmesini sağlar.

Dil ve Konuşma Gelişimi

• Farklılaşmamış Ağlama Dönemi (0-1 ay)

İlk bir ayı kapsar. Ağlama, yeni doğanın temel ses çıkarma davranışıdır. İlk ağlamalar refleks reaksiyonlardır. Hayatın ilk haftasında ağrı ve açlık ağlamaları farklılaşmamıştır.

• Farklılaşmış Ağlama Dönemi (1-2 ay)

Çocuk doğumdan 1 ay sonra duygusal durumlara göre değişen ağlamalar üretme becerisi kazanır. 1. ayın sonunda bazı anneler bebeğin ağlama şekillerinden aç, uykulu, kızgın veya herhangi bir yerinde acı olduğunu anlayabilirler. Ağlama, artık daha belirgin bir iletişim aracı haline almıştır.

• Gıgıldama Dönemi (2-3 ay)

Bu dönemde çocuk daha çok "A-E-I-O-U" gibi ünlü sesleri çıkarırlar.

• Agulama Dönemi (3-8 Ay)

Bu dönemde çocuklar iki heceli sözcükleri çıkarmaya başlamıştır. Gelişen kas gücü ve dili kullanma becerisine bağlı olarak çocuk ba-ba, ma-ma, de-de, ad-da gibi sesler çıkarırlar.

• Tekrarlayan Agulama (6-9 Ay)

Agulamada çıkardığı sesleri ardı ardına ve sıklıkla tekrar ettiği dönemdir. 6-9. aylarda görülür.

• Jargon Agulama (9-12 Ay)

Anlaşılmayan bir dilde konuşuyor gibidir. Agulama seslerini kendince bir anlam taşıyormuş gibi çıkarır. 9-12. aylarda görülür.

• Tek Sözcük Dönemi (12 Ay-2 Yaş)

Bu dönemde çocuk tek sözcükle adeta bir cümleyi ifade eder. Örneğin çocuk 'Anne' der ve bunu derken 'Anne mama ver, altımı değiştir.' demek ister. Çocuk bir kelimeyi bir ihtiyacı işaret etmek için kullanır.

• İki Sözcük Dönemi (2-3 Yaş)

İki kelimeyi yan yana getirerek farklı anlamları ifade etmeye başlar. Çocuk ilk önce nesnelerin isimlendirildiğini anlar. Örneğin annesinin elinde biberonu gördüğünde "Anne mama" der. Süt bittiği zaman da "Süt yok", "Mama yok" diyebilir. Bir hareketin belli bir yerde geldiğini kavradığında ise o duruma ait iki sözcüklü cümleler kurar. Örneğin soba, gördüğünde "soba cıs" diyebilir.

• Karmaşık Dil Kullanma Dönemi(3 Yaş Sonrası)

Çocuk artık oldukça mantıklı cümleler kullanmaya başlar. 3 yaşında yaşıyla paralel olarak üç sözcüklü cümleler kurarken ilerleyen yıllarda yaş sayısına paralel sayıda kelimeler kullanarak cümle kurar. 3 yaşında "Baba gel buraya.", "Bana mama ver.", "Baba atta gidelim." gibi cümleler kurabilir.

Dil Konuşma Bozuklukları

Artikülasyon Bozuklukları

Artikülasyon konuşma seslerini çıkarma işlemidir. Artikülasyon bozuklukları ise seslerin yanlış çıkarılması- na bağlı olarak oluşan bozukluklardır. bu bozukluklar dört başlık altında toplanabilir.

• **Atlama:** 'Araba' yerine 'arba' veya 'havlu' yerine 'avlu' gibi bazı seslerin atlanmasına bağlı olarak oluşan bozukluklardır.

• **Yerine Koyma:** Sesin değiştirilmesine bağlı olarak oluşturulan bozukluklardır. 'Para' yerine 'paya' veya 'Araba' yerine 'ayaba' gibi...

• **Sesin Eklenmesi:** Sözcüğe başka seslerin eklenmesidir. 'Spor' yerine 'sipor' veya 'Recep' yerine 'irecep'...

• **Sesin Bozulması:** Daha çok yöresel, şiveli konuşmaların neden olduğu bozukluklardır.

Ses Bozuklukları

Ses tonunun yüksekliği, kalitesine bağlı olarak ortaya çıkan bozukluklardır. Bu tarz bozukluklar genelde okul öncesi ve ilkököl öğrencilerinde görülmektedir. Bunun nedeni bu yaş gruplarında oyun ve etkinlik sırasında oluşan aşırı yüksek sesli konuşmalardır.

Konuşma Akışı Bozuklukları

Bu tarz bozukluklar ise konuşma sırasında akıcılığı bozan konuşmalardır.

• **Acele-karmaşık konuşma :** Aşırı hızlı konuşma ve buna bağlı olarak oluşan düzensiz cümle yapısından kaynaklanan bozukluklardır. r. Acele-karmaşık konuşanlar hızlı ve düzensiz söyleyiş biçimleri nedeniyle söylemek istediklerini anlatamazlar.

• **Kekemelik:** Kekemelik, konuşmanın akıcılığı ve ritmi ile ilgili bir iletişim bozukluğudur. Konuşmada uygun olmayan duraklamalar ve tekrarlar konuşmanın doğal akışını etkiler. Kekemelik, kişinin konuşmaya başlamama, duraklama, bazı sesleri uzatma, tekrar etme, bazı vücut hareketleriyle (Sık tekrarlanan el-kol hareketleri, mimikler) konuşmanın sapma göstermesi şeklinde görülür.

Afaziye Bağlı Oluşan Bozukluklar

Beynindeki üç değişik lobdan (frontal, oksipital, temporal) kaynaklanan hasar sonucu oluşan bozukluklardır.

• **Wernice Afazi:** Hasta bol ve karmaşık bir şekilde konuşur. Fakat, başkalarının söylediğini anlayamadığı gibi kendi söylediğini anlayamaz. Sorulan sorulara algılanamayan anlamsız cevaplar verir.

• **Broca afazi:** Bu tarz afazide Hasta söyleneni ve yazılanı anlar. Fakat yazı yazması bozulmuştur. Hasta düşündüğünü söyleyememekten ötürü sıkıntı içindedir. Konuşmaya çalışırken yaptığı yanlışların da farkındadır.